

ամենակիմ, այսօր, ամեն ժամանակե աւելի կը զգանք հրամայական պահանջը եւ կարիքը՝ Նոր Սպարապետ Վարդաններու եւ Ղեւոնդ Երեցներու, որոնք առաջնորդեն մեզ. «Վասն հաւատոյ եւ հայրենեաց», մարտահրաւերով՝ հաւատարիմ մնալու

համար մեր ծնդին ոգիին, գաղափարակաւնին եւ սրբութիւններուն, որոնց համար, անոնք, գիտակցօրէն նահատակուեցան:

Յաւերժական փառք եւ պատիւ Աւարայրի դիւցազներու անարատ յիշատակին:

ԿԱՐՊԻՍ ԵՍԱՅԵԱՆ

ՔԱՀԱՆԱՅՈՒԹԵԱՆ ՓԱՌԱԽՈՐՈՒՄԸ

Այսօր՝ հայրենիքի եւ Սփիւռքի ամբողջ տարածքին՝ Մայր եկեղեցին՝ հանդիսաւորապէս կը տօնէ՝ յանձին Ղեւոնդ Երեցի՝ քահանայական կոչումին սրբութիւնը:

Ան՝ խորապէս հասկցաւ ու հասկցուց իր ժողովուրդին՝ Նոր Կրօնքին աստուածային ճշմարտութիւնները եւ Քրիստոսի Աւետարանի սիրոյն յանձն առնուած կամաւոր նահատակութեան ազգային ու երկնային արժէքը:

Տասնըհինգ դարերու ընթացքին, Ղեւոնդ Երեցի անուան յիշատակութեամբ՝ Հայաստանեայց եկեղեցին կը փառաւորէ քահանայութիւնը: Եւ անոր քահանայութիւնը նուիրագործումով, կը պատգամէ մերօրեայ քահանաներուն, թէ քահանայութիւնը իր խորագոյն նշանակութեամբ եւ իր կոչումին շնորհով, աստուածային է:

Այս տունը, քահանայութեան փառաւորումով, ճառագայթում կու տայ հովուական ծառայութեան կոչուած եռգետականներու, թէ ի՞նչպէս, մենք ալ՝ պարտականութեան պատենշին վրայ կրնանք հեռոսսակայել պայքարի ու ամմահանալ, յանուն աստուածային ճշմարտութիւններուն:

Հայ եկեղեցին՝ յանձին Ղեւոնդ Երեցի մշտնջենաւորեց քահանայութեան տիպարը, այն նպատակով՝ որ այդ երկնաշնորհ կոչումին արժանի քահանան,

ըլլայ իր ժամանակի Նոր Ղեւոնդ Երեց մը, անոր օրինակելի ու մտատիպար վարժով:

Քրիստոնէական բարեմասնութիւններով լուսաւորուած քահանայի մը անարատ հոգին, պէտք է ներգգայ, թէ քահանայագործութիւնը՝ իր համեստութեան եւ պարզութեան մէջ, իր կոչումին եւ ուխտին փառաւորումն է:

Հոգեւոր պաշտօնեան, բարոյական եւ նիւթական ինչ դժուակ ու ապերախտ պայմաններու մէջ ալ գտնուի, ինչպիսի անսպասելի նեղութիւններ ալ սպառնան փորձութեան ենթարկելու իր առաքինութիւնները, պարտաւոր է իր հաւատքին ամբողջ անառիկ ու ամրամիստ պահել: Եւ իր հաւատարմութիւնը, այդ դժուար պարագաներուն՝ զոհողութեան բարձրագոյն չափերու վրայ ցոլացնէ հաւատացեալ հօտին:

Այն տաղանդը, որ կը տրուի իրեն Տիրոջ ամենասուրբ ձեռքով՝ պէտք է աշխատի բազմապատկել ու շահեցնել եւ ոչ թէ հողին ներքեւ ամուլ ու անպտուղ պահել:

Հայ եկեղեցւոյ նշանաւոր հոգեւորականները իրենց . հօգօր իմացականութեան մնալուն ստեղծագործութիւններով՝ պէտք է իր գիտակցութեան մէջ հորիզոնական տարածքով քացայայտուին, որպէս զի ինքն ալ, իր

կարգին, Ղեւոնդ երեցի մշտակենդան տիպարով կարենայ հետագայ բոլոր ժամանակներու հայ սերունդներու կեանքին մէջ փառաւորել իր անունը:

Ս. Սահակի եւ Ս. Մեսրոպի ատանդին ու հաւատքին հոգեւոր կառոյցներուն վրայ, եթէ հաստատեմք մեր ուխտին հիմները, կրնանք շատ դիւրին՝ հոգեկան բարձրագոյն պատկերներուն վրայ՝ շողարձակում տալ մեր հոգեւոր նուիրաբերումներուն:

Քահանան՝ իր երկնացնորհ արժանիքներով՝ պէտէ է անճնազոհ հայր մը ըլլայ իր ծովին, որպէս զի եկեղեցւոյ սրբազան բնմէն իր արտասանած հոգեւոր պատգամները, սիրոյ խօսքերը եւ հոգեշահ քարոզները, լարուած ուշադրութեամբ լսուին բարեպաշտ ունկնդիրներէ ու վերացում տան անոնց աղօթամուէր հոգիներուն:

Վարդան Մամիկոնեան Աստուածապաշտ սերունդը, այնպիսի ջերմիկ հաւատով փարած էր Քրիստոսի Աւետարանին, որ պատրաստ էր ազգովին պաշտպանելու իր հաւատքը որ որովհետեւ, այդ հաւատքի պատերազմին մէջ շատ յստակ կը տեսնէր իր ժողովուրդին փրկութիւնը եւ անմահութիւնը:

Կարդանք արքայից արքայ, Թագկերտին ուղղուած նամակին՝ վերջին հատուածը, որ կը բարացուցէ Վարդանի սերունդին հաւատքը, ողբակիցումի յօժար զգացումով:

- Ո՛վ Արքայից Արքայ, այս հաւատքէն, ոչ մէկ ուժ կրնայ մեզ քաժնել, ոչ երկրի հզօրները, ոչ երկնքի հրեշտակները, ոչ բոլոր սուրդ եւ ոչ ալ բոլոր փիղիքներդ արշաւը: Մենք պատրաստ ենք ազգովին նահատակուելու ճշմարիտ Աստուծոյ սիրոյն:

- Բայց, Ով Արքայ, եթէ դուն

ազատ թողուս մեզ՝ մեր սուրբ հաւատքին մէջ, այն ատեն, երկնքի մէջ Աստուած եւ երկրի վրայ բեզ պիտի պաշտենք:

- - -

Ղեւոնդ երեց՝ հայ ժողովուրդին գոյութեան համար ճակատագրական այս նամակին ընթերցումէն ետք, ա՛յ տկար մարդը իր մէջ մէկ կողմ թողած, դարձած էր առիւծասիրտ ազատամարտիկ մը:

Տեղին է հարցնել հիմա, թէ ո՞վ է՝ անմահութեան դափնեպսակը զլիւնը, այս մտատիպար քահանան. որուն առիւնն ողբ քաջութիւնը՝ առաջնակարգ տեղ գրաւած է հայութեան մտքին ու զգացական աշխարհին մէջ որ կը տօնախմբէ անոր անջնջելի յիշատակը հազար հինգ հարիւր տարիէ ի վեր Ս. Պատարագի մատուցումով եւ իր յիշատակին ձօնուած շարականներով:

Հայ ժողովուրդին հնագոյն եւ նորագոյն պատմութեան մէջ, Ոսկեդարու գրական եւ հոգեւոր զարթօնքէն սաղին, ունեցեր ենք թագմատաղանդ վարդապետներ, եպիսկոպոսներ եւ հայրապետներ, որոնց մտային գրական արտադրութիւնները կը պանծացնեն անոնց լուսապայծառ դէմքերը յաւերժութեան մէջ:

Բայց չենք հանդիպած մեր եկեղեցւոյ պատմութեան մէջ, Ղեւոնդ երեցի փառաւորեայ կեանքին հաւասարագօր արժանիքով՝ երկրորդ Ղեւոնդ երեցի մը, որ անմահութեան դափնին կրէր իր ճակտին վրայ:

Ղեւոնդ երեց՝ քացառապէս միակ անզուգական դէմքն է, որ պայքարով հարուստ հոգիով, փառաւորեց քահանայութիւնը եւ տուաւ քահանայական կոչումին ամենէն արժանաւոր տեղը նուիրապետութեան մէջ:

Հոգեւոր իշխանութեան մէջ մնաց պարզ ու խոնարհ քահանայ, ոչ իսկ Աւագերէց:

իր հայրենավառ ազգասիրութիւնը, իր խորահաւատ Աստուածապաշտութիւնը, իր ճառագայթող պարզութիւնը եւ օրինակելի խոնարհութիւնը, ռազմադաշտին վրայ ցուցարարած հերոսավայել անձնագոհողութիւնը, խաչը ձեռին մղեց հայ բանակը դէպի ճակատամարտ, ճառագայթում տալով՝ **ՔԱՀԱՆԱՅՈՒԹԵԱՆ**։

Աւարայրի դաշտին վրայ՝ իր արտասանած խրախուսական բոցաշունչ խօսքերը, ռզնւորեցին հայ զինուորին մարտունակութիւնը եւ ամրապնդեցին անոր հոգեկան ուժերը, որ կամաւոր մահուան մէջ կը տեսնէ իր անմահութիւնը։

- - -

Հայ մանուկները, դեռ մօտիկ անցեալին՝ հազիւ գիտակցութեան հասած, իրենց մայրերու շրթունքէն կը լսէին Աստուծոյ եւ Յիսուսի անուններուն իստ, Վարդան ցորավարի եւ Ղեւոնդ երէցի պանծալի անունները եւ այդ հայաբոյր տպաւորութիւններով կը մեծնային եւ կ'ոգեւորուէին անոնց բողած սուրբ ու անուշ յիշատակով։

Դժբախտաբար, այս բարոյագութիւն եւ փոթորկալից ժամանակներուն, այդ տոհմաշէն աւանդութիւնները եւ բարի սովորութիւնները, ա' չեն բաղդրացներ ընտանեկան սիրոյ մթնոլորտը։

Այսօր՝ ոչ մէկ մօր բերէն հայ երախան կամ մանուկը չի լսեր այդ ամենասուրբ անունները։

Ժամանակի եւ մարդոց մտայնութիւնները հիմնովին փոխուած են եւ այդ երանելի օրերը անվերադարձ չուած են հայրենի հորիզոններէն։

Հարցուցէ՛ հայրենաբնակ եւ սփիւռքաբնակ տեւէ հայ պատանիի, թէ ո՞վ է քաջ Վարդանը եւ Ղեւոնդ երէցը, դրական պատասխան մը պիտի չկրնայ տալ։

Անմահութեան լուսապսակը, որ հայ ժողովուրդը դրաւ Ղեւոնդ երէցի գլխուն վրայ՝ հազար հինգ հարիւր տարի առաջ, ինչո՞ւ այսօր ալ, հին օրերու ազգային ռզնւորութեամբ չխանդավառէր նորագոյն սերունդներու հոգին ու գիտակցութիւնը։

Չունի՞նք Ղեւոնդ երէցէն, ոչ մէկ գրաւոր վկայութիւն, ոչ իսկ իր համառօտ կենսագրութիւնը, միայն իր անուան կը հանդիպինք տօնացոյցին մէջ, որպէս Վարդանի սերունդին ուշագրաւ վկաներէն մէկը, իր բաշտութեամբ անմահացած։

Վարդաններն եւ Ղեւոնդ երէցները՝ Հայ Յեղիմ լաւագոյն առանձնատկութիւններուն անձնաւորումն են։ Ո՛րքան սիրեցէ՛ եւ ո՛րքան մեծարեցէ՛ ու փառաւորեցէ՛ անոնց լուսապայծառ կերպարները, այնքան մեր սիրտերը պիտի ռզնւորուին անոնց Աստուածասիրութեան եւ ազգասիրութեան տրոփումներով։

Այսօր, մեր գաղութային գոյութեան կորուստաբեր պիերուն վրայ՝ ազգային փլուզումի վտանգը՝ մոայլ ճակատագրի մը հանգրուանին կը տանի մեր տարասփիւռ կեանքը։

Ամէն օր, հայրենի մայր գանգուածէն եւ Արտաշխարհի գաղութներէն հայեր կը զատուին ու կը կորսուին այլասերիչ բաղաձայնութեան յորձանգներուն մէջ։ Աւարայրի երկու անմահ նահատակները, Վարդան Մամիկոնեան եւ Ղեւոնդ երէց կը պատգամեն մեզ իրենց երկնային յաւերժայէս օրհաններէն, սրբութեամբ պահել մեր Ուղղափառ հաւատքը, մեր մայրենի պաշտելի լեզուն եւ հայրենավառ զգացումով գուրգուրալ մեր ռզնւորարժէքներուն եւ անցեալէն կտակուած մշակութային հարուստ ժառանգութեանց վրայ։

ՎԱՐԴԱՆ Ա. ՔՀՆՅ. ՏԻԼԿԵՐԵԱՆ